

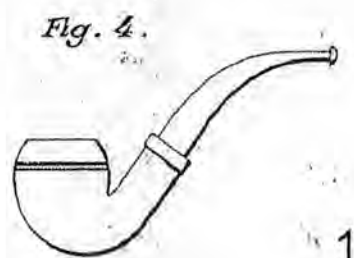
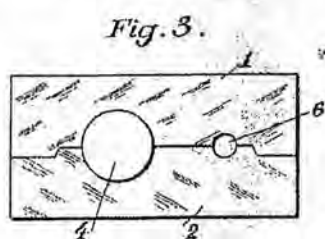
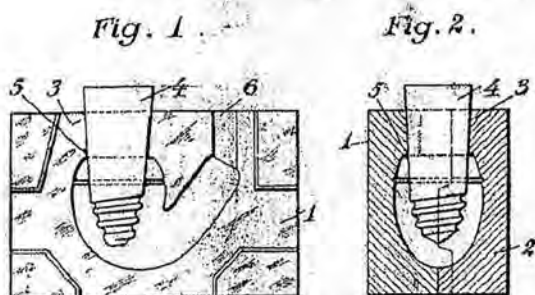
Het conflict tussen Goedewaagen en Danco over gepatenteerde pijpen ⁱ

Ruud Stam (r.d.stam@minlnv.nl) en Paul Jung

Kort na de Tweede Wereldoorlog speelde er een opvallend conflict tussen N.V. Koninklijke Goedewaagen en de belangrijke importeur en detaillist van tabaksartikelen, Danco in New York over het patent van Goedewaagen op dubbelwandige gietpijpen. Dit leidde tot het verbreken van de zakelijke relatie tussen Goedewaagen en Danco Corporation.

Allereerst zal worden ingegaan op de totstandkoming van het patent voor de Baronite pijp en het belang van de Amerikaanse markt voor Goedewaagen. Daarna komt het conflict met Danco aan de orde.

Bij de gegoten pijpen is er in de jaren twintig van de 20^e eeuw een flinke ontwikkeling te bespeuren. Het aantal modellen neemt fors toe en er is een stijging in de verkoop. Dit in tegenstelling met de gekaste pijp. Binnen de groep van de gietpijpen neemt de plateelpijp in belang af en zijn het

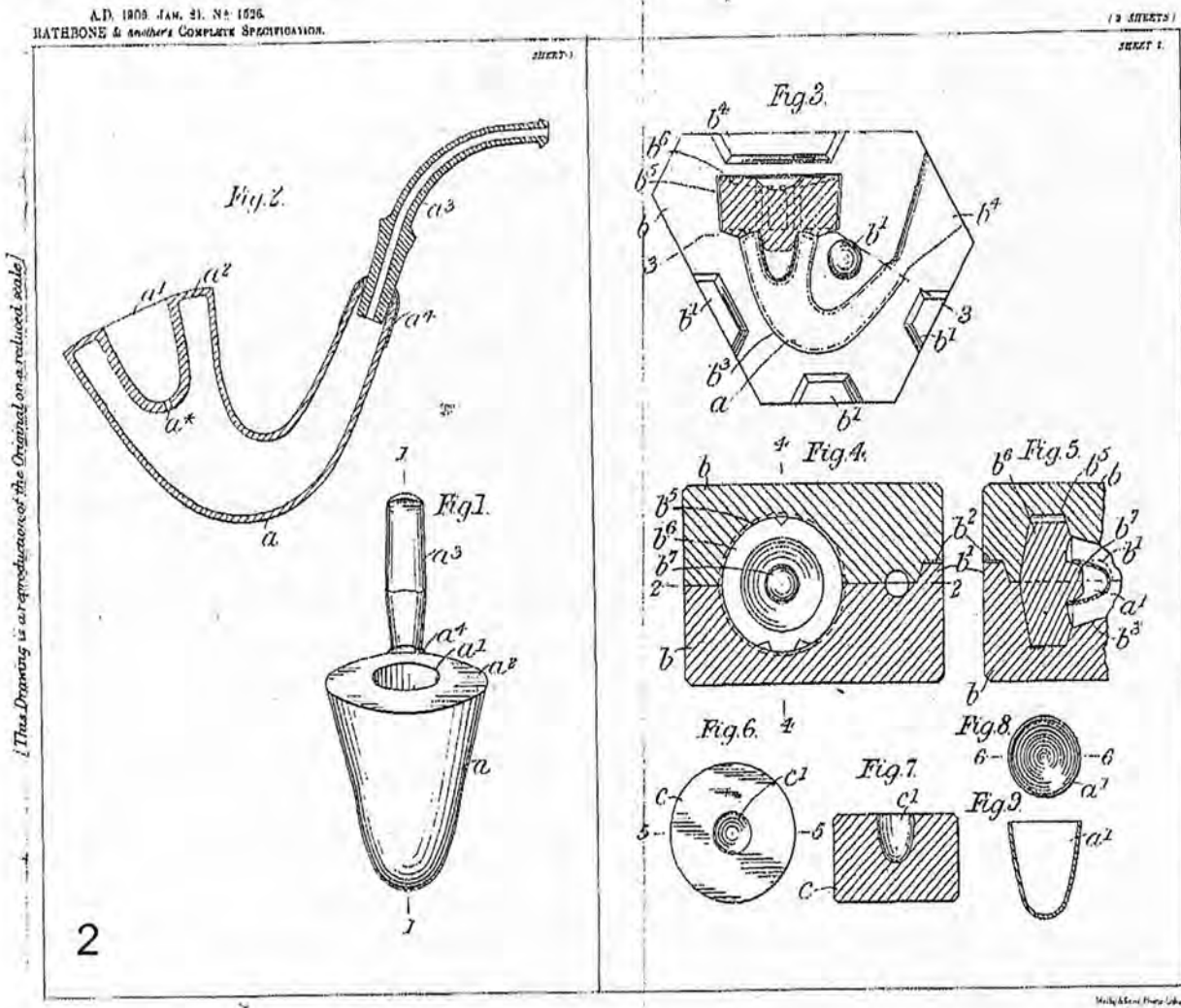
voornamelijk nog de pijpen met gekleurde afbeeldingen en doorrokers die op de markt worden gebracht. Hieronder veel souvenirgoed en pijpen met voorstellingen die refereren aan contemporaine gebeurtenissen, zoals de bouw van het Vredespaleis.

Belangrijker dan deze assortimentsverschuivingen is de ontwikkeling van de dubbelwandige gietpijp.ⁱⁱ Zowel Goedewaagen als Ivora brengen deze soort pijp in 1920 op de markt.ⁱⁱⁱ Bij Hollandia komt de ontwikkeling van de dubbelwandige pijp nauwelijks van de grond.^{iv} Zenith start later met de dubbelwandige pijp, de Wanta pijp. De dubbelwandige pijp was veel duurder dan de enkelwandige. De winstmarge op de dubbelwandige pijp was relatief hoog.^v Aanvankelijk is de productie nog zeer beperkt, maar neemt in de loop van de jaren twintig fors toe.^{vi}

Het is dan ook niet verwonderlijk dat

Goedewaagen een poging onderneemt om de voordelen die deze pijp voor het bedrijf biedt te optimaliseren en te beschermen.

Goedewaagen vraagt daarom in 1920 octrooi aan op dit type pijp die bij Goedewaagen de Baronite pijp wordt genoemd.^{vii} Het zijn Ivon van der Want (firma P. van der Want / Ivora) en Aart van der Want (firma P. J. van der Want Azn. / Zenith) die deze voor hen zo ongunstige patent aanvraag aanvechten. Door de felle strijd om het octrooi met Ivora en Zenith wordt het patent pas in 1924 definitief verleend.^{viii} (afbeelding 1) Om het octrooi van Goedewaagen tegen te houden wordt ondermeer aangevoerd dat al in 1909 Rathbone en Chambers (Surrey, Engeland) een patent verworven hadden voor dubbelwandige gietpijpen. Echter omdat Goedewaagen een andere werkwijze gebruikt, waarbij de losse kern van de mal van buitenaf toegankelijk is, waardoor de stopper er al eerder uitgenomen kan worden, en er aan het einde van de stopper een schroefdraad wordt aangebracht werd het patent toch verleend.^{ix} (afbeelding 2)

Ook in het buitenland (Duitsland en België, 1921; Engeland, 1922; Tsjecho-Slowakije, 1931) wordt de vinding door Goedewaagen gepatenteerd.^x

Enige maanden na de voorlopige verlening van het patent (7 mei 1923) stuurt Goedewaagen een aanzegging aan de firma P. J. van der Want inhoudende dat Goedewaagen zich alle rechten voorbehoudt een schadevergoeding te eisen en zonodig een strafvervolgung aanhangig te maken, als Zenith doorgaat met de vervaardiging van dubbelwandige pijpen op een manier die in strijd is met het voorlopig verleende patent aan Goedewaagen.^{xi} Uit de verdediging van Aart van der Want blijkt duidelijk dat de omschrijving van het patent zeer multi-interpretabel is en dat handhaving eigenlijk niet mogelijk is. Goedewaagen doet daarna ook geen pogingen meer om haar patent binnen Nederland te handhaven. Ondanks de zwakke onderbouwing wordt het patent op 30 september 1924 definitief verleend. Binnen Nederland had het patent daarmee vooral een functie voor reclame doeleinden. Gesteld kan worden dat enerzijds Ivon en Aart van der Want het octrooi niet tegen konden houden, maar dat het octrooi vervolgens niet effectief bleek waardoor alle partijen door konden gaan met de productie van dubbelwandige pijpen.

In de jaren dertig komen er weinig octrooien tot stand. Het product gietpijp lijkt grotendeels uitontwikkeld. Alleen kleine verbeteringen worden nog gepatenteerd. Zo vragen zowel Zenith als Goedewaagen octrooien aan voor vindingen die een betere verbinding tussen kop en roer mogelijk maken.^{xii}

De ketel die bij de dubbelwandige pijpen los staat van de buitenwand maakt het mogelijk om meer variatie aan te brengen in de vormgeving. Zo wordt o.a. voor de Franse markt een pijp in de vorm van het hoofd van Clemenceau uitgebracht. In 1933 komt de presidentenserie uit, met pijpen in de vorm van de hoofden van Washington, Lincoln en Franklin. Deze pijpen worden tot in de jaren zeventig in flinke aantallen naar de Verenigde Staten

uitgevoerd. Ook is er een pijp in de vorm van een indianenhoofd. Deze is met name voor de Amerikaanse markt ontwikkeld, maar door de weinig geslaagde vormgeving slaat dit product niet aan. (afbeelding 3)

Toch wordt van de mogelijkheid van figuratie maar beperkt gebruik gemaakt. Dit had te maken met de relatief snelle slijtage van de vormen. Het grote voordeel van de luxe dubbelwandige pijp is echter vooral het rookgenot. Doordat de tabakssappen in de holle ruimte van de pijp blijven en hiermee het ongemak van de enkelwandige pijp met zijn dunne scherf die weinig vocht opneemt wordt verholpen rookt deze pijp droger en veel koeler.

Hoe belangrijk de Amerikaanse markt voor Goedewaagen was blijkt ook uit de deelname aan tentoonstellingen. Zo is er op de South Florida Fair een Hollandse pijpenwinkel waar Goedewaagen het materiaal voor levert en neemt Goedewaagen in 1939 deel aan World Fair in New York.

In 1938 laat Goedewaagen het Baronite octrooi in de Verenigde Staten voor

20 jaar registreren, om zo verzekerd te zijn van bescherming van de dubbelwandige pijp op de Amerikaanse markt.^{xiii} Het zijn vooral die dubbelwandige modellen die een min of meer tijdloze uitstraling hebben en qua vormgeving veelal afgeleid zijn van of geïnspireerd zijn op houten pijpen, die in die periode in Amerika zeer worden gewaardeerd. Deze worden geleverd in witte (imitatie meerschuur) uitvoering en in calciné. Daarnaast worden ook andere gietpijpen, waaronder doorrokers (mystery pipes) en gekaste pijpen aan Amerika verkocht.

HANDSOME VALUE

\$ 1.39
POST-PAID EACH

Wally Frank
ROYAL BARONITE
MADE IN GOUDA, HOLLAND

Cool, light smoking — that's the Royal Baronite pipe from Gouda, Holland. Wally Frank, Ltd. brings you the King of all Clays. The Royal Baronite is made from a special rich, dark, smoky clay, the finest in the world, found only in the banks of the River Meuse. It is porous, light weight, and has mild, extra-mellow flavor. Double-bowl construction keeps the smoke dry and sweet. That's why the pipe smokes right down to the last flake of tobacco. The bowl is mounted with a Solid Brass Ferrule and equipped with a genuine Cloudy-yellow Juwelith mouthpiece.

Consider the tremendously increased costs in Europe when purchased, and the fact that no more can be imported from Holland due to the war. Get yours today. **EACH \$1.39 POSTPAID**

IT'S EASY TO CLEAN. JUST WASH IN PLAIN WATER.

OOM-PAUL
Length Overall 5 5/8"

PEAR
Length Overall 5 1/4"

BILLIARD
Length Overall 5 3/8"

Goedewaagen had in New York zowel de firma Danco als de firma Wally Frank Ltd. die haar pijpen distribueerden. (zie afbeeldingen hierboven en op de achterzijde van de kافت: uit de catalogus van 1941 van Wally Frank) Door het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog kan Goedewaagen niet meer

1943 Edition

DANCO PIPES & SMOKERS ACCESSORIES

Our salesmen will do their best to call on you this year as they have in the past. Looking ahead however to the increased difficulties of travelling, we have placed our entire line in this catalog.

If our salesmen are unable to see you often enough, you may refer to this "Silent Salesman". You can always depend upon our giving you the best possible service.

DANCO CORPORATION
99 HUDSON STREET
NEW YORK, N. Y.

Page 11

DANCO HOLLOW-BOWL

LOOKS LIKE A MEERSCHAUM
COLORS FASTER THAN A MEERSCHAUM

DANCO HOLLOW-BOWL resembles a Meerschaum pipe in appearance. IT COLORS BEAUTIFULLY AS IT IS SMOKED. IT IS THE ONLY BOWLE BOWL PIPE WHICH COLORS AS IT IS SMOKED. No breaking in needed—Pipe is always sweet and dry smoking.

Perfect Balance — Light weight.
Exclusive Hollow (Double Bowl) design permits every particle of tobacco to burn evenly to the last leaf.
NO WET HEEL.
THE UPPER RIVER BOWL IS ALWAYS DRY.

A. Inner bowl is what makes it special.
B. Smoking chamber will cool, to avoid an ash-tray is required.
C. Feet built to absorb smoke to avoid staining.
D. Mouthpiece has a fine shank.

10 popular shapes, made from best stem and heavy enamel colored pipe. Piped to match stem and fits in the box. Also available with shell silver tip.

Choice of Boxes — Tin. See pages 15 and 19.

\$10.50
per case,
F.O.B. New York

Minimum order price \$1.50

Alcohol, water and tea are harmful to the bowl. If the bowl dries and you proceed to smoke, the stem is softened and slugs under when lit and may be a few minutes. The bowl is then ground up, and when a few minutes the pipe is clean and dry. Proper smoking, however, requires water, and keeps the pipe moist and dry.

Afbeelding links: Kaft van Danco catalogus en rechts: middenpagina (1943)

leveren naar de Verenigde Staten. De firma Danco in New York komt, om toch aan haar klanten te kunnen leveren, met een eigen dubbelwandige pijp op de markt. Danco 'beschermt' dit plagiaat van de Baronite pijp zelfs met een niet bestaand patentnummer.^{xiv} Ook worden deze dubbelwandige pijpen geleverd in een eigen verpakking met als etiket Danco Hollow-Bowl.

Danco pijp in bijbehorende verpakking

Na de oorlog wordt Danco door Goedewaagen hierop aangesproken.^{xv} Danco is van mening volstrekt gerechtigd te zijn om zelf met een dubbelwandige gietpijp op de markt te komen omdat Goedewaagen niet kon leveren en biedt aan de vertegenwoordiging weer op zich

te nemen.^{xvi} Dit is niet gebeurd. In 1947 wordt Wally Frank de vertegenwoordiger van Goedewaagen in de gehele Verenigde Staten. De omvang van de export van Goedewaagen naar de Verenigde Staten is dan, na die naar België, het grootst.^{xvii} Het is helaas uit de archieven niet meer op te maken of de relatie met Danco enkel door dit conflict verbroken is of dat Goedewaagen dit gebruikt heeft als aanleiding om met de vertegenwoordiging door Danco te stoppen en verder te kunnen

- 2 -

N. V. Goedewaagen's - Holland April 10, 1946

We are in a position to furnish you with Bakelite, Catalin or other synthetic bits which you used on your Baronite, Mystery and Burgomaster pipes. We have ample stocks of castings which we can ship to you and which we, no doubt, believe are short in Holland.

We would be willing to supply all ingredients to you at cost without immediate payment and would allow such sums due us to accumulate until you were in a position to ship merchandise to us to offset such charges.

No doubt, Mr. Bekkering is interested in obtaining the agency from you, but we are certain that if you would have one of your representatives here in the United States to personally make a decision as to the agency for your products, that said representative would select us in preference to any other means of distribution.

We do not feel your resentment is warranted and hope that someday in the future before you pass us by, that you first come to the United States and then make your final decision as to representation.

As to the parcels we have forwarded you, regardless of your attitude, we have no intentions of invoicing you for same.

We would appreciate hearing from you as to whether or not you would consider selling us and, if not, would like to be informed whether you will sell us without exclusive representation.

Very truly yours,
DANCO CORPORATION
D. Colman
D. COLMAN, President

DC:MIS
AIR MAIL

N. V. Goedewaagen's
Nederlandse Hollandse Pipen
en Aardewerkfabr. N.V.
Gouda, Holland

Gentlemen:

We acknowledge receipt of your letter of March 18th. We are very much surprised at your attitude because you did not have to take any steps to find out that we were making a hollow-cowl pipe in America. The writer personally acknowledged the fact in a telephone conversation with a member of your firm last year.

We can understand your decision caused by the occupation of Holland by Germany. Our firm had spent a great deal of time developing the sales of the Baronite pipe, and we felt perfectly justified in continuing the item by producing it in the United States.

Had we not made this pipe, it would still have been brought to the American market by a second firm owned and operated by Lichtblau, formerly of Vienna, Austria. This firm markets their product under the brand name of Dutch Boy.

We are perfectly willing to place more than satisfactory business with your firm in the future. We can assure you that we are in a better position to market and distribute your products than we were before the war. We are positive that with our selling organization, we can sell ten times more of your products in the United States than you can with any other individual or with your own sales organization established here.

We are still interested in the Brown Baronite, The Mystery Pipe, the Clay Shurewarden, figured clay-heads, common clays, tiles and pottery similar to the styles you manufactured before the war.

Brief van Danko aan Goedewaagen over de vertegenwoordiging in de Verenigde Staten.

gaan met de veel sterkere en in grote delen van de Verenigde Staten opererende firma Wally Frank^{xviii}. Het is duidelijk dat Danco na deze briefwisseling geen Goedewaagen pijpen meer heeft verkocht en het lijkt zo te zijn dat Danco rond 1951 geheel gestopt is.^{xix}

Foto's: Ron de Haan. Waarvoor dank.

Noten:

- i Dit artikel wordt in een uitvoeriger vorm ook gepubliceerd in het Journal of the Académie Internationale de la Pipe, 3, 2010.
- ii Tijmstra, F. , 1992, 374 – 383. Hier wordt ook de tekst van de patent aanvraag weergegeven.
- iii Bij Ivora heet deze pijp de Blacko-pijp. Ivora adverteert al met deze pijp voordat het octrooi aan Goedewaagen is verleend.
- iv Tijmstra, 1996, 870.
- v Stam, 2005, 1696.
- vi Sahm, 309, nr. 834. In 1923 wordt door Goedewaagen nog slechts 58 gros geëxporteerd en wordt in Nederland 95 gros afgezet.
- vii Sahm 309, nr 745, Op 22-4-1921 laat Goedewaagen de naam Baronite gulden. Volgens Otto van der Want (mondellinge mededeling 2004) is de dubbelwandige pijp van Goedewaagen afgeleid van een Tsjechisch product.
- viii Patentnummer 12201
- ix De schroefdraad was een gelegenheidsargument. Deze moest het bij bepaalde kleisamenstellingen beter mogelijk maken om de stopper uit te nemen en bovendien zouden de oneffenheden die deze schroefdraad in de pijp achter liet nuttig zijn om te voorkomen dat de tabak uit de pijp viel. De schroefdraad is nooit toegepast.
- x Sahm 309, nrs. 455-457.
- xi Sahm 309, nr. 458.
- xii Sahm 309, nr. 455 (1931) en Sahm 310, nr. 440 (1935).
- xiii Sahm 309, nr. 575. Onder patentnummer U.S. Pat.Off. 363.346. Voor Nederland wordt de merknaam Baronite in 1941 weer voor 20 jaar vastgelegd.
- xiv Brief van Paul Jung d.d. 9-4-1996 aan R. D. Stam. Vals patent nummer 438977. De catalogi van Danco laten vanaf 1943 voor een deel van deze pijpen en andere montering zien. Aangenomen mag worden dat in 1943 veel van de oude voorraad op was en Danco zelf moest gaan produceren.
- xv Deze brief is helaas niet in het Goedewaagen archief aanwezig.
- xvi Sahm 309, nr. 775. Brief van D. Colman president directeur van Danco Corporation aan Goedewaagen van 10-4-1946.
- xvii Sahm 309, nr. 348. In 1947 voert Goedewaagen in totaal voor 35.500 gulden uit, hiervan voor 9.000 gulden naar de V.S. en voor 11.000 gulden naar België.
- xviii Wally Frank had ook de vertegenwoordiging van American Clay pipe Works. Om een vertegenwoordiging in de gehele Verenigde Staten te

verkrijgen van de Goedewaagen pijpen stuurt Wally Frank in 1946 een bid-
book aan Goedewaagen.

xix Laatste vermelding in het Thomas' Register N.Y., N.Y. 1951, blz. 13141.

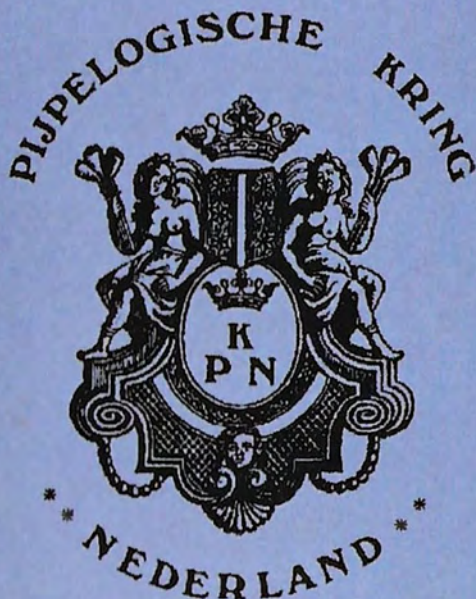
Literatuur:

Stam, R. D.: De economische positie van de kleipijpenindustrie in de 20^e
eeuw. PKN 28(109), 2005. Blz. 1695-1698.

Tymstra, F.: De dubbelwandig gegoten pijp. PKN 14 (56), 1992. Blz. 374-
383.

Tymstra, F.: Hollandia pijpen I en II. PKN 19(74 en 75), 1996, 1997. Blz.
835-846 en 866-872.

PIJPELOGISCHE KRING NEDERLAND

**Kwartaalblad voor de
pijpenverzamelaar
en onderzoeker
Jaargang 33, nummer 132
April 2011**

Baronite pijp gefabriceert door de firma Danco (Amerika). Zie pagina 2383

Een zogenaamde "boekman".
Zie pagina 2366

Voorzijde van de catalogus van Wally Frank. Zie artikel op pagina 2383